

RACC

Anàlisi de la seguretat de les infraestructures viàries de Catalunya

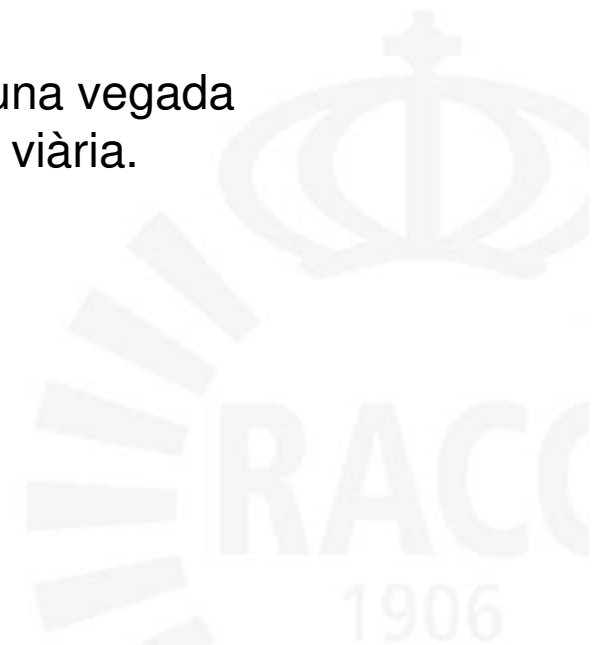
Protocol d'avaluació i-RAP

17 de juliol de 2014

Què és iRAP?

- És una organització sense ànim de lucre que col·labora amb organitzacions no governamentals i governs per a salvar vides, a través de:
  - Avaluació de carreteres i impulsar plans específics de millores en seguretat.
  - Proporcionar formació, tecnologia i ajuda.
  - Controlar i fer seguiment del rendiment obtingut una vegada implementats els plans de millora de la seguretat viària.

Com es finança iRAP?

- Des dels inicis, iRAP ha forjat diferents aliances amb diferents autoritats de carreteres, associacions de automobilistes, bancs de desenvolupament, instituts de recerca, patrocinadors i organitzacions no governamentals.
- Els principals patrocinadors d'iRAP són:
  - FIA Foundation
  - Road Safety Fund (gestionat per l'Organització Mundial de la Salut (OMS)).
  - Global Road Safety Facility.

Com es finança iRAP?

- Organismes multilaterals financen projectes avaluats per iRAP:

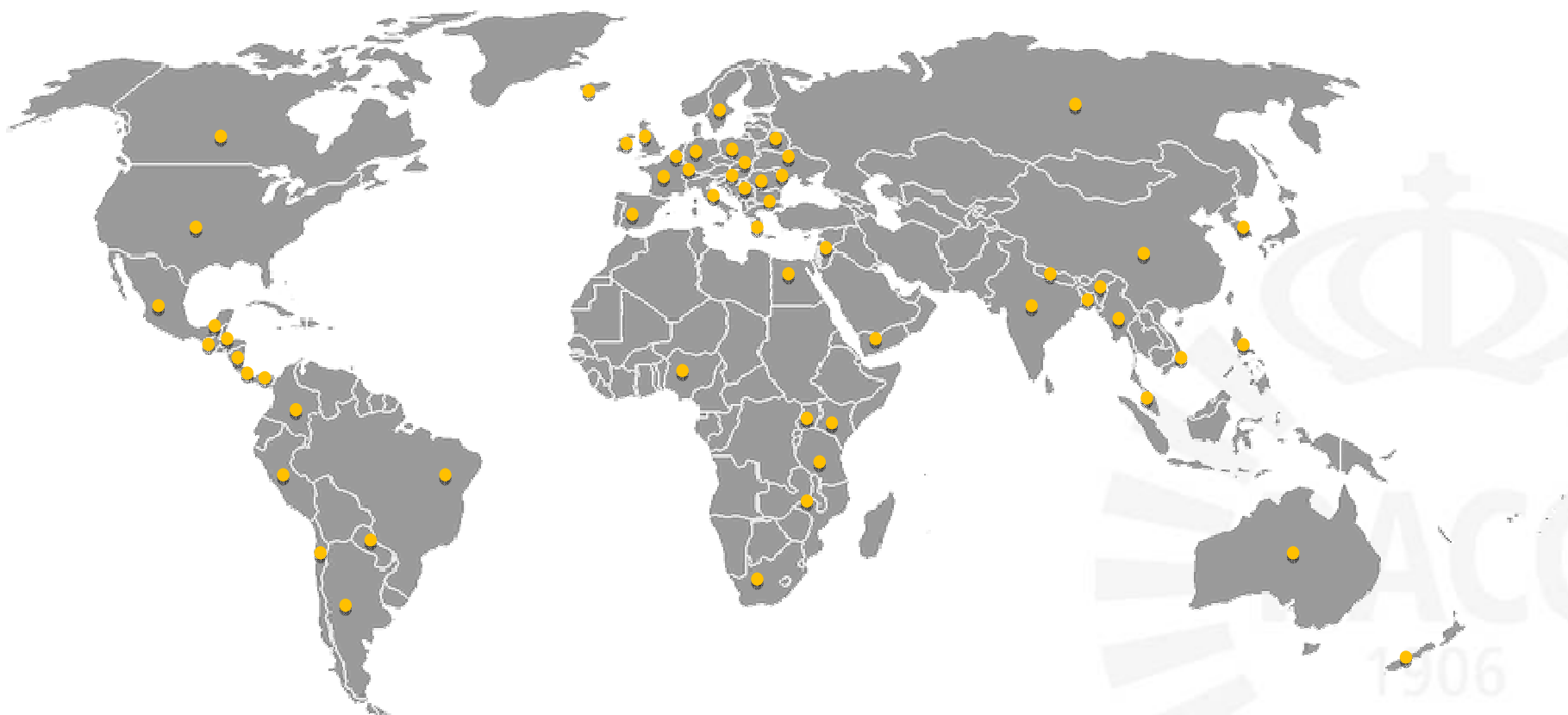

- Els centres d'excel·lència col·laboradors a nivell global desenvolupen la metodologia:

On actua iRAP?

- En la actualitat, iRAP treballa a més de 70 països al voltant del món amb més de 500.000 km avaluats.
- A Europa, iRAP s'ha aplicat a països com Holanda, Itàlia, Grècia, Eslovènia i, a través del RACC, ara a Catalunya.

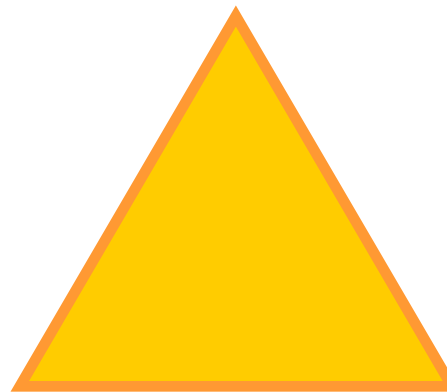
Grup de treball – “Pathfinder Group”

- A Catalunya es va establir el passat mes de maig, un grup de treball constituït per països capdavaners en matèria de seguretat viària.
- Representants del Regne Unit, Holanda, Dinamarca, Eslovènia, Austràlia i Catalunya van participar en aquesta reunió.
- L'objectiu principal és compartir diferents perspectives a nivell global en termes de gestió de la seguretat viària en carretera, així com de les eines utilitzades per fer l'avaluació de les mesures adoptades i el rendiment aconseguit.
- També es pretén crear una estratègia global per als propers anys en seguretat viària, d'acord amb les polítiques actuals vigents.

- L'objectiu d'aquest estudi és impulsar millores per a la xarxa principal de Carreteres de Catalunya (5.000 km) sota uns criteris de màxim retorn (en vides salvades) al mínim cost.
- Per aconseguir això, s'ha fet ús del protocol d'avaluació d'i-RAP per proposar un llistat d'esquemes de millora de la seguretat viària centrades en el manteniment de la infraestructura.
- Es vol difondre el concepte que la inversió en infraestructures en matèria de seguretat viària pot tenir un elevat retorn a través de l'estalvi de costos socials generats pels accidents.
- Aquest projecte també és una oportunitat de participació i corresponsabilització de la societat civil en una tasca que sovint només se n'ocupa l'Administració.

- La millora de la infraestructura per sí sola no pot eliminar els accidents mortals i greus, però cal dotar-la d'elements per a què minimitzi els accidents que s'hi produeixin.

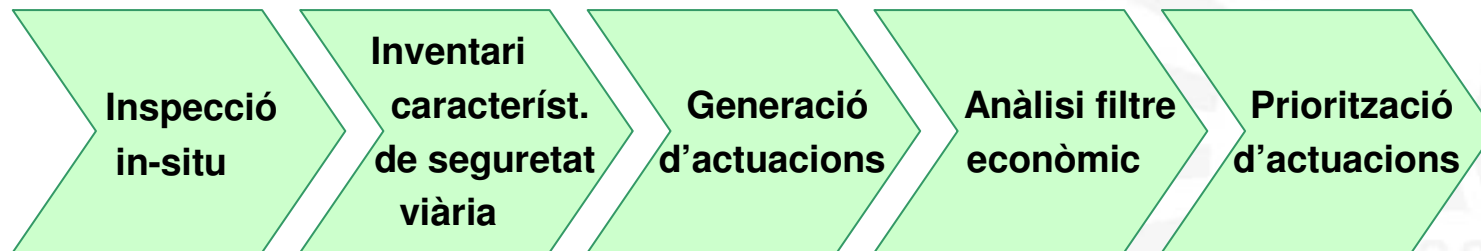
**CONDUCTORS
SEGURS****CARRETERES
SEGURES****VEHICLES
SEGURS**

Nou enfocament de la gestió de la SV

- Actualment, gran part de la gestió de la seguretat viària és reactiva, ja que es basa principalment en la clusterització d'accidents que han tingut lloc a les carreteres (Trams de Concentració d'Accidents).
- A mesura que hi ha menys accidents, la tècnica de clusterització es fa més complexa, ja que augmenta la dispersió dels accidents sobre la xarxa de carreteres.
- Per tant, cal afegir nous enfocaments de gestió de la seguretat viària que combinin l'estudi estadístic (TCA) amb l'enfocament relacionat amb la prevenció de riscos (iRAP).
- Per tant, ja no només es planteja una gestió principalment reactiva (actuar en funció d'on ha ocorregut els accidents (*ex-post*), sinó que s'afegeix la gestió *ex-ante* (actuar en funció dels riscos detectats, abans que hi hagi l'accident).

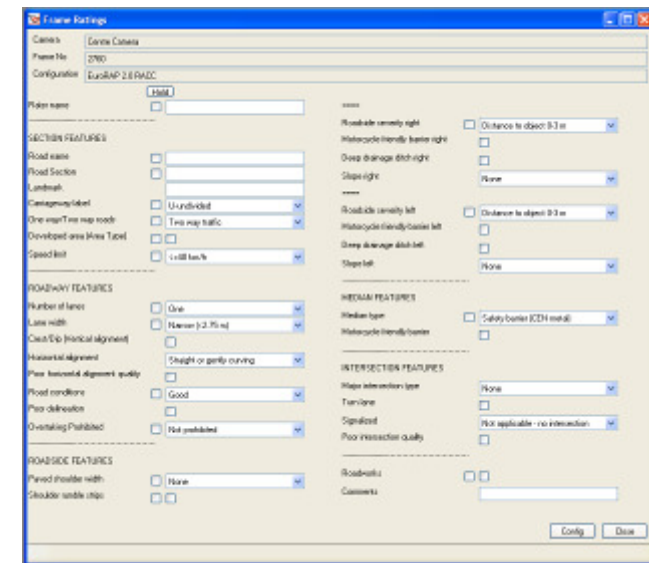
- Per obtenir els resultats proposats, es farà ús del protocol d'i-RAP que es detalla a continuació:
- *Avaluació d'actuacions per a la millora de la seguretat viària:*
  - Proporciona un llistat d'actuacions que ajuden a elevar el nivell de seguretat associat a la infraestructura de la carretera, dins una lògica econòmica i pressupostària.
  - Té en compte les tipologies d'accident més habituals (frontal, sortida via, intersecció i accessos) i la seva distribució dins la xarxa.
  - Les actuacions han de complir la condició de retorn mínim (cost-benefici superior a 5) per entrar al llistat.

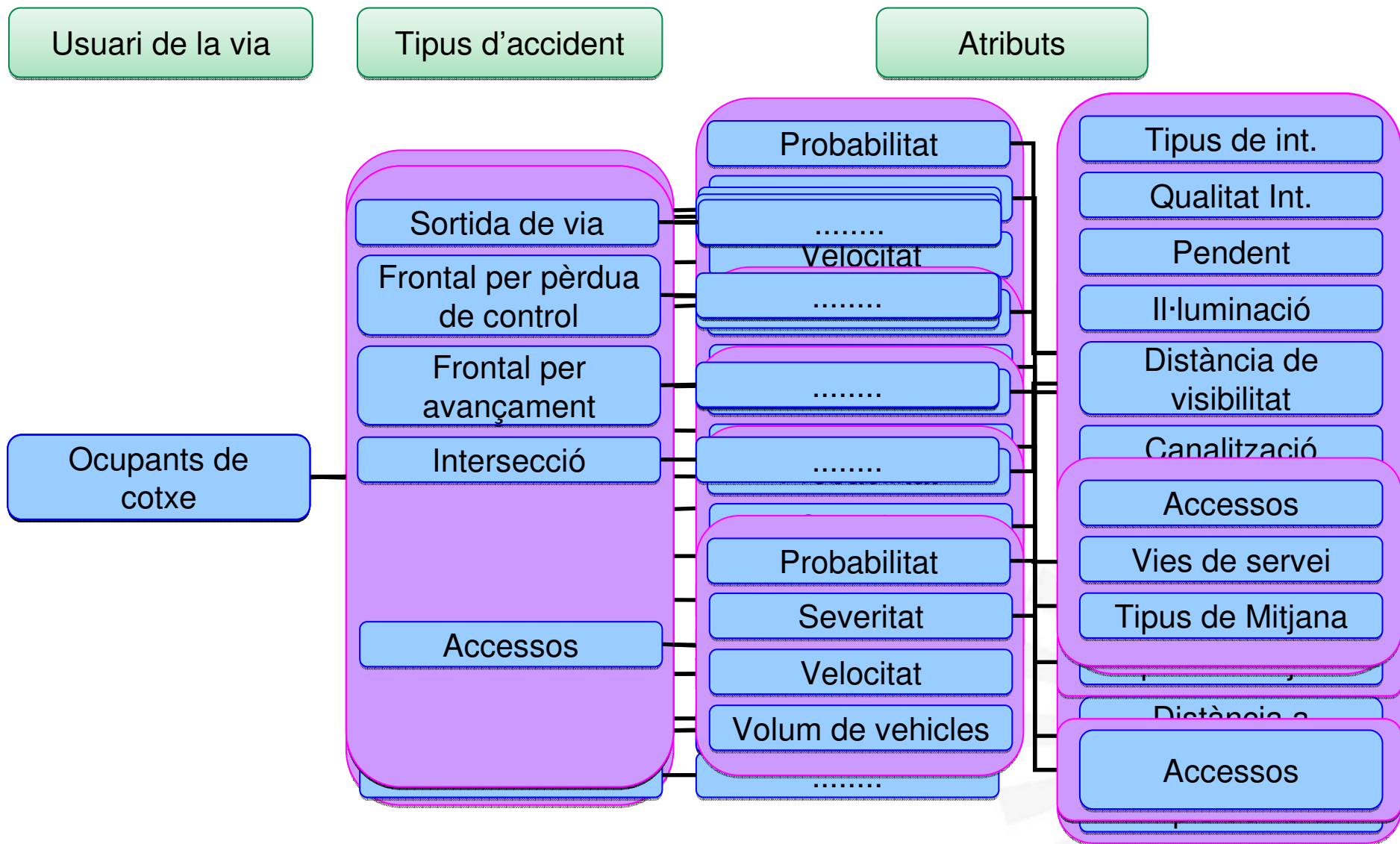
Inventari de les característiques de seguretat viària

- Es crea una base de dades (per a cada 100 metres de la carretera) amb 50 atributs relacionats amb la probabilitat i severitat dels accidents (xoc frontal, intersecció i sortida de via), centrat en ocupants de turismes i furgonetes.

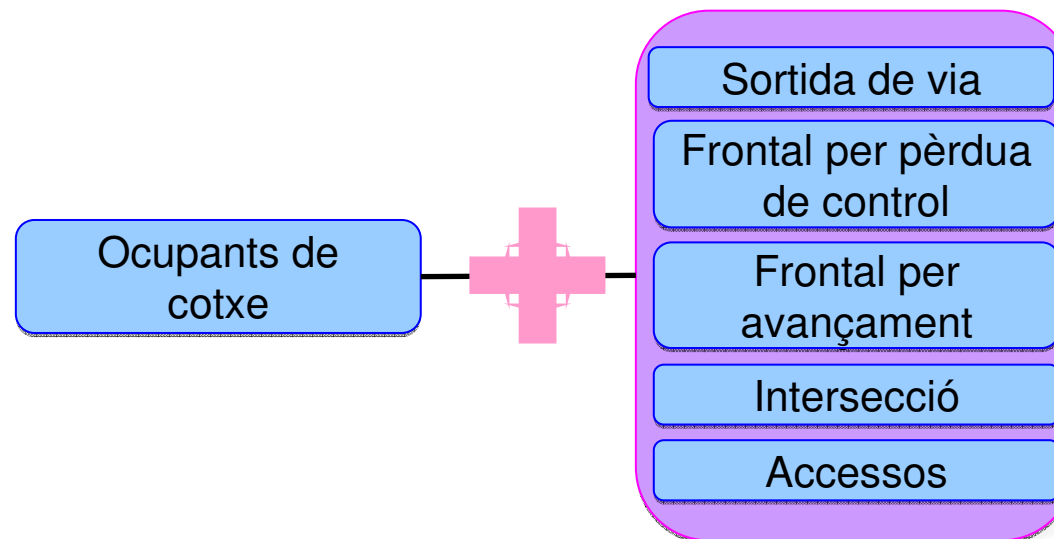
- Per tant no s'ha analitzat la infraestructura necessària d'altres mitjans de transport (moto, vianant, bici) o altres tipologies d'accident (xoc posterior, atropellament).

Càlcul coeficient associat a la via

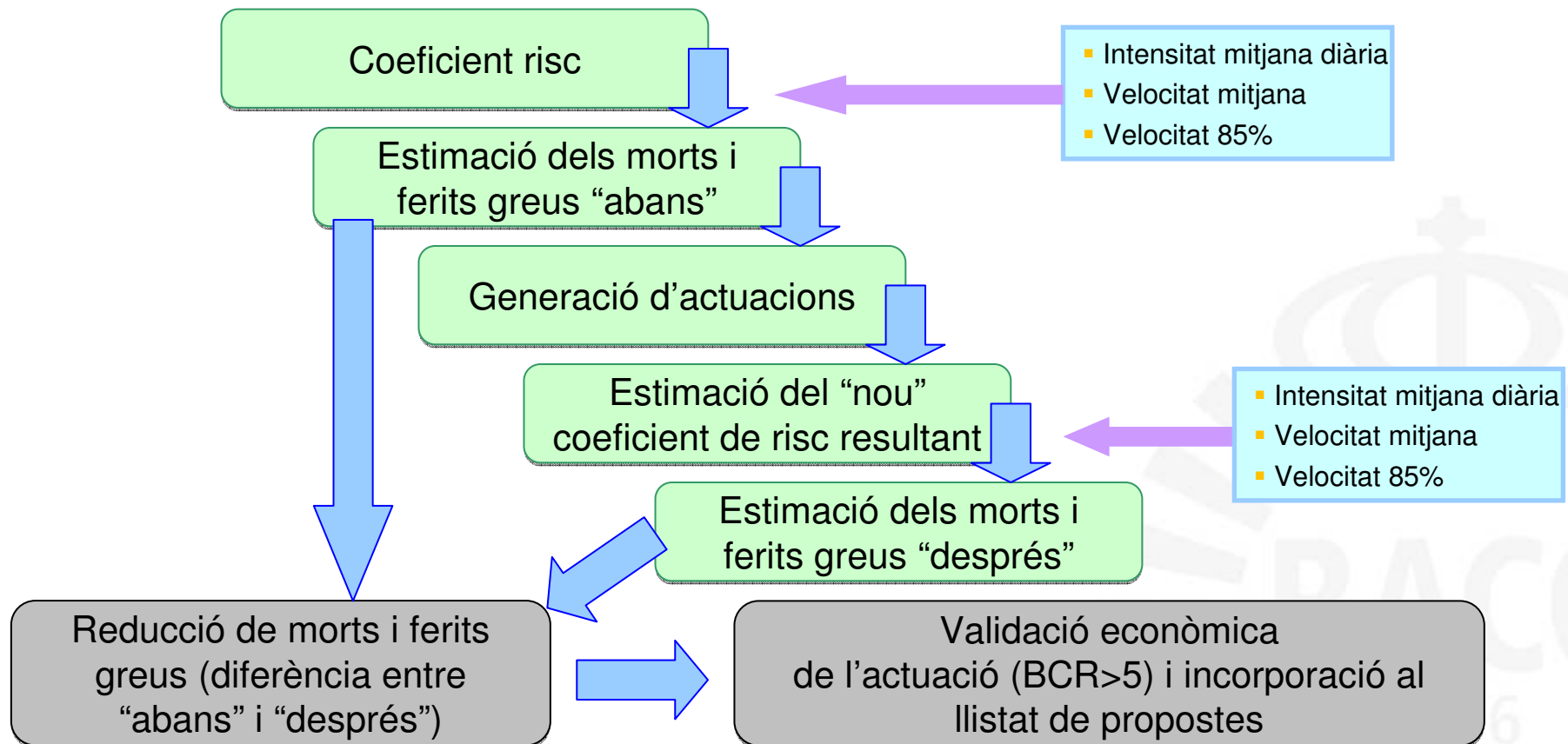
Càlcul coeficient associat a la via

- Cada característica de la infraestructura té un coeficient de risc segons ajudi més o menys a prevenir i protegir davant les casuístiques d'accidents considerades, d'acord amb l'estat de l'art en anàlisi d'accidentalitat a nivell mundial.
- El coeficient associat a la via (SRS) per a cada tram de 100 metres, s'obté a partir de la suma dels valors de cadascun dels tipus d'accidents que contempla el protocol.

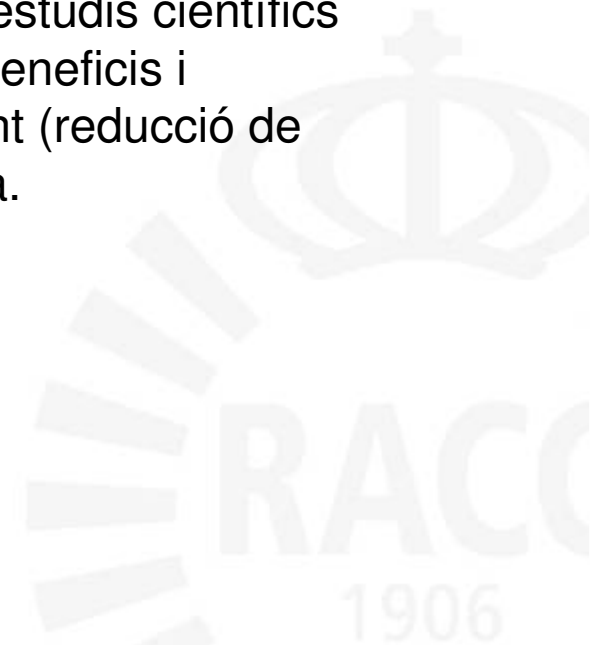

Mètode de prioritització d'avaluació de les actuacions

- Per obtenir un llistat d'actuacions per la xarxa de carreteres analitzada, es segueix el següent esquema iteratiu cada 100 metres:

- Al catàleg de iRAP, s'hi consideren un total de 93 actuacions tipus possibles. Cada actuació té associat un rendiment (reducció de risc en %) d'acord amb estudis científics internacionals.
- El potencial de cadascuna de les actuacions es recull en una llibreria de coneixement, on es poden consultar els diferents estudis científics que parlen dels costos de implementació, vida útil, beneficis i problemes d'implementació i, per últim, del rendiment (reducció de víctimes) de l'actuació en matèria de seguretat viària.

ABALISAMENT I SENYALITZACIÓ

FONT: www.toolkit.irap.org

Beneficis:

- La seva implementació redueix la possibilitat de col·lisionar frontalment amb un altre vehicle o per sortida de via.

Cost d'implantació:

- Baix

Reducció de víctimes:

- La implementació d'aquesta mesura pot arribar a reduir la sinistralitat entre un 10-25%.

- L'anàlisi econòmica verifica si la llista d'actuacions supera un mínim retorn econòmic, determinat per un llindar mínim (mínim rati cost-benefici).
- **Benefici econòmic (BE):** És la suma del benefici obtingut d'evitar els morts (1,4M€/mort) i ferits greus (0,219M€/FG) una vegada implantades les actuacions.
- **Cost econòmic (CE):** És la suma del cost total de construir / reconstruir i mantenir les actuacions seleccionades.
- **Rati Cost-Benefici (BCR):** $BCR = \text{estalvis víctimes} / \text{cost actuació}$
- Un cop obtingut l'avaluació de les actuacions, es pot prioritzar segons el BCR de cada actuació, per tal d'adaptar-lo al pressupost existent en matèria de conservació de carreteres.

RACC

Resultats de l'avaluació general

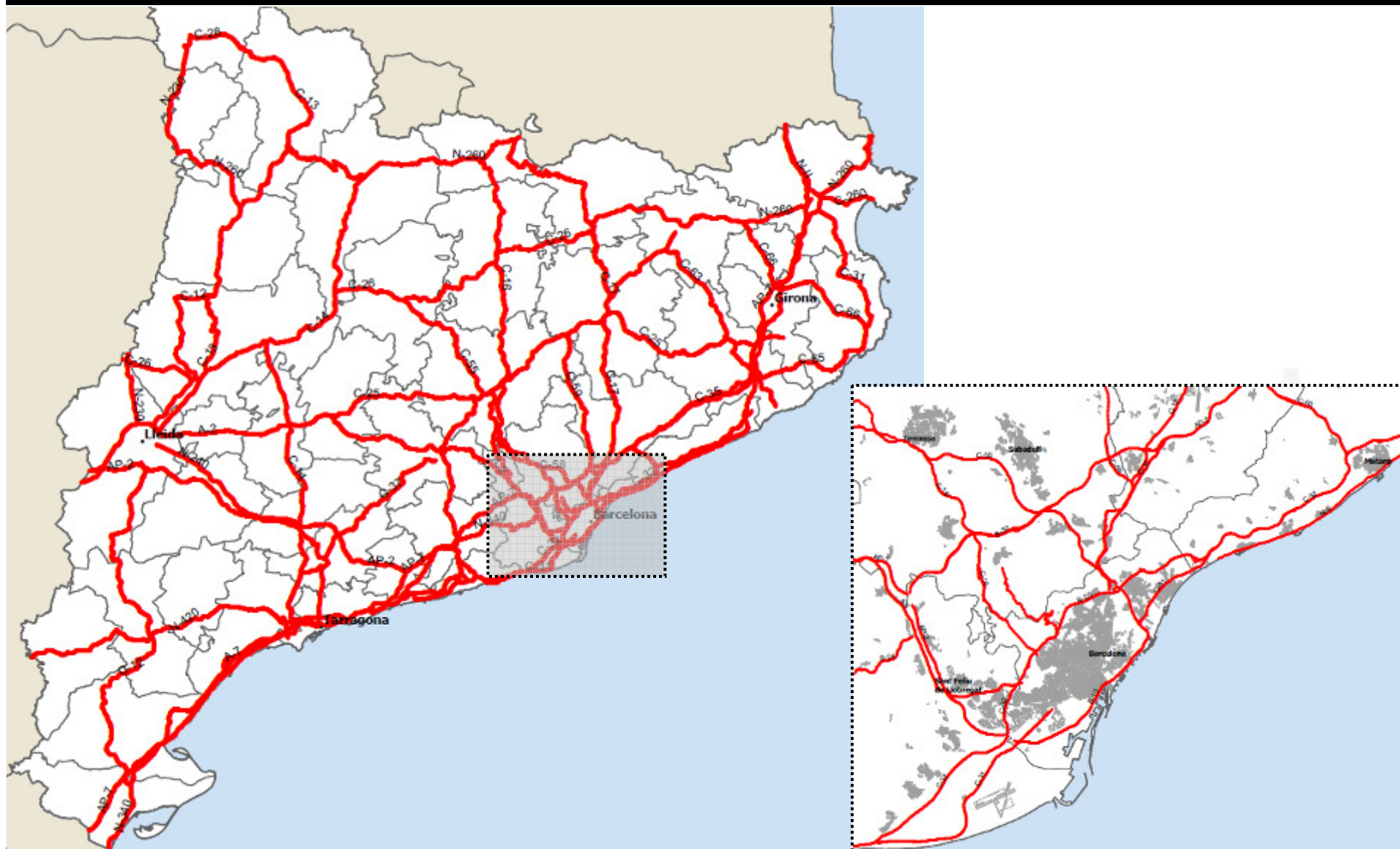
Xarxa de Carreteres de Catalunya

- Les carreteres seleccionades per a la realització del llistat d'actuacions, queden definides de la següent forma:
  - **Tipus de carretera:** S'han estudiat totes les carreteres de la xarxa bàsica i d'altres de la xarxa comarcal amb intensitats de vehicles diàries elevades.
  - **Longitud analitzada:** el total de la xarxa analitzada és de 4.940 km, que representa el 31% del total de carreteres de la xarxa catalana.
    - D'aquestes, 2.427 km són carreteres desdoblades (Autopistes i Autovies).
    - La resta, 2.513 km, són carreteres convencionals (un carril de circulació per sentit).
  - **Titular de la via:** Un 47% (2.330 Km) de la xarxa analitzada pertany al Ministeri de Foment i la resta (2.610 Km, 53%) a la Generalitat de Catalunya.

CARRETERA	LONGITUD (KM)	CARRETERA	LONGITUD (KM)
A-2*	354,0	C-260*	31,7
A-26*	40,0	C-28	41,9
A-7*	105,0	C-31*	179,3
AP-2*	223,0	C-31/C-32 (Nord)*	112,7
AP-7*	685,0	C-32*	121,5
B-10*	37,1	C-33*	41,8
B-20*	41,9	C-35	75,1
B-23/AP-2*	28,0	C-37	107,8
B-24*	12,0	C-55	78,8
B-30*	22,0	C-58*	59,1
BP-1417	11,5	C-59	55,5
C-12	195,8	C-60*	18,6
C-13	118,8	C-63	63,6
C-14	190,9	C-66	65,0
C-15*	56,3	N-230	62,0
C-152	5,7	N-240	92,0
C15B	8,4	N-260	316,0
C-16*	224,3	N-340	165,0
C-17	185,5	N-420	81,0
C-25*	305,9	N-II	138,9
C-26	147,6	T-11*	34,0
Total	4.940		

*Per a les carreteres amb trams desdoblats, la longitud té en consideració la suma per a cada sentit de circulació.

Mapa de la xarxa de carreteres analitzada

Dades específiques de la xarxa

Per poder obtenir un llistat d'actuacions precís de la xarxa analitzada, és indispensable incloure informació específica a nivell econòmic i d'accidentalitat.

USUARI DE LA VIA	PERCENTATGE	VÍCTIMES MORTALS
Ocupants de cotxe	65%	106,6
Motociclistes	25%	41
Vianants	5%	8,2
Ciclistes	5%	8,2
Total	100%	164

Font: Anuari Estadístic d'Accidents de Catalunya, 2012
(Servei Català de Trànsit)

TIPOLOGIA D'ACCIDENTS PER ALS OCUPANTS DE VEHICLE	PERCENTATGE	VÍCTIMES MORTALS
Sortida de via (pel costat del conductor)	9%	9.59
Sortida de via (pel costat del passatger)	5%	5.33
Xoc frontal per pèrdua de control (LOC)	27%	28.78
Xoc frontal per avançament (OT)	4%	4.26
Intersecció	17%	18.44
Accessos	3%	3.20
Altres	35%	37.31
Total	100%	106.6

Font: Servei Català de Trànsit (2012), INTRA

PARÀMETRES	DESCRIPCIÓ	VALOR
Període d'anàlisi (anys)	Quantitat d'anys utilitzats per a calcular els beneficis econòmics del Pla d'actuacions.	20
Taxa de descompte	Valor utilitzat per a estimar el Valor Actualitzat Net de les actuacions.	2,40
TIR mínima de rendiment	Es refereix a la mínima taxa de rendiment en un projecte, que una empresa està disposada a acceptar abans d'iniciar-ho, tenint en compte el risc i el cost d'oportunitat de renunciar altres projectes.	7%
Valor d'una víctima mortal	El cost associat a una persona que ha mort en un accident.	1.400.000€
Valor d'un ferit greu	El cost associat a una persona que ha resultat ferida de gravetat en un accident.	219.000€
Relació Morts VS. Ferits Greus	Rati basat en la quantitat de ferits greus per cada víctima mortal.	5
Rati Cost-Benefici (BCR) mínim	Criteri utilitzat per a filtrar les actuacions que tenen almenys un benefici X vegades major que el seu cost d'implementació i manteniment	5

Resultats de l'avaluació

TOTAL MIFG*	BENEFICI ECONÒMIC TOTAL	COST ESTIMAT TOTAL	COST PER MIFG*	BCR
1.400	464.034.521	42.827.798	30.199	11

*MIFG: Morts i Ferits Greus

- El llistat d'actuacions prioritzades que resulta de l'estudi permetria evitar fins a 1.400 morts i ferits greus en els propers 20 anys.
- Concretament, al llarg de 20 anys es podrien evitar 12 morts i 58 ferits greus anualment a la xarxa estudiada.
- La inversió total per reduir aquesta sinistralitat seria de 42,8 milions d'euros, o el que és el mateix, s'han d'invertir de forma estimada al voltant de 30 mil euros per mort i ferit greu evitat.
- Aquesta anàlisi tindria un retorn estimat en 11 vegades la inversió.

Resultats de l'avaluació

- A continuació es llisten les actuacions proposades tenint en compte els morts i ferits greus que ajudaria a estalviar si s'implementa.
- L'anàlisi avalua el problema principal en matèria de seguretat viària a Catalunya tenint en compte la tipologia dels accidents (31% accidents frontals i 20% interseccions).

ACTUACIONS	LONG/LLOCS	MiFG* EVITATS	BENEFICI ECONÒMIC (VAN)	COST ESTIMAT D'INVERSIÓ	COST PER MiFG* ESTALVIAT	BCR
Barrera central (1+1)	102.7 Km	700	251.948.940	19.556.800	25.398	13
Barrera central (sense desdoblament)	29.3 Km	200	70.110.719	8.319.900	38.829	8
Delineació i senyalització (intersecció)	132 llocs	90	29.587.383	2.416.900	26.728	12
Carril addicional (2 + 1 carretera amb barrera)	2.6 Km	70	25.021.173	3.232.500	42.272	8
Enllumenat (intersecció)	72 llocs	50	16.673.167	2.552.800	50.098	7
Ampliar línia central	303.9 Km	50	18.409.123	1.872.700	33.287	10
Ratllat central	69.9 Km	30	11.978.369	590.600	16.135	20
Bandes rugoses centrals / flexi-post	66.1 Km	20	8.423.516	1.017.100	39.511	8
Resistència al lliscament (carretera pavimentada)	1.8 Km	20	8.759.067	1.139.800	42.581	8
Distància de visualització (eliminació d'obstacles)	5.6 Km	20	9.390.048	187.300	6.529	50
Millora de la deliniació	11.9 Km	10	3.680.660	374.500	33.294	10
Restringir/Combinar punts d'accés directe	2.2 Km	10	3.856.821	551.900	46.824	7
Bandes rugoses laterals	40.1 Km	10	4.517.723	693.700	49.518	7

CARRETERA	COST ESTIMAT TOTAL (EN €)
N-340	8.682.832
N-II	5.357.573
C-55	3.860.198
C-35	3.626.678
C-59	2.485.062
C-14	2.153.711
N-260	1.786.608
C-31	1.524.344
C-66	1.484.632
C-12	1.398.014

- Les carreteres on s'estima més necessitat d'inversió en seguretat viària són la N-340 i la N-II, ambdues titularitat del Ministeri de Foment.
- La primera carretera del llistat propietat de la Generalitat és la C-55, seguit de la C-35.
- El 75% (32,4M€) de la inversió que s'estima en matèria de seguretat viària es concentra en 10 carreteres de la xarxa catalana.

Resultats de l'avaluació

	A-2	A-26	A-7	AP-2	AP-7	B-10	B-20	B-23/AP-2	B-24	B-30	BP-1417	C12	C-13	C-14	C-15	C152	C15B	C-16	C-17	C-25	C-26
Ampliar línia central		X	X									X	X	X	X	X		X			X
Bandes rugoses centrals / flexi-post												X		X	X			X		X	
Bandes rugoses laterals	X	X			X	X	X					X		X	X			X	X		X
Barrera central (1+1)		X										X	X	X	X				X		X
Barrera central (sense desdoblament)	X													X	X			X			
Barrera lateral - Costat del conductor										X				X							
Barrera lateral - Costat del passatger										X											
Camí addicional (carretera 2 + 1 amb barrera)	X		X																		
Delineació i senyalització (intersecció)												X	X					X			
Eliminació d'obstacles per millorar distància de visibilitat																X					
Enllumenat (intersecció)												X	X	X							
Enllumenat (mitjana)																					
Millora de la delineació	X	X				X															
Ratllat central											X	X	X	X		X				X	X
Rehabilitació de la calçada		X												X							
Resistència al lliscament (carretera pavimentada)																					
Restringir/combinar punts d'accés directe																			X		

Resultats de l'avaluació

	C-260	C-28	C-31	C-31/C-32 (NORD)	C-32	C-33	C-35	C-37	C-55	C-58	C-59	C-60	C-63	C-66	N-230	N-240	N-260	N-340	N-420	N-II	T-11
Ampliar línia central	X	X	X				X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
Bandes rugoses centrals / flexi-post	X		X				X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	
Bandes rugoses laterals	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X		X	X	X	X	X	
Barrera central (1+1)		X	X				X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	
Barrera central (sense desdoblament)			X	X					X	X	X			X				X	X	X	
Barrera lateral - Costat del conductor		X					X		X								X			X	
Barrera lateral - Costat del passatger																					
Cami addicional (carretera 2 + 1 amb barrera)											X			X						X	X
Delineació i senyalització (intersecció)			X				X						X				X	X	X	X	
Eliminació d'obstacles per millorar distància de visibilitat								X	X		X			X	X			X	X	X	
Enllumenat (intersecció)			X				X						X			X	X	X	X	X	
Enllumenat (mitjana)																					X
Millora de la delineació		X						X			X				X	X		X		X	
Ratllat central			X				X		X	X	X		X	X	X		X	X	X	X	
Rehabilitació de la calçada																					
Resistència al lliscament (carretera pavimentada)							X						X				X		X		
Restringir/combinar punts d'accés directe	X		X								X			X							

Barrera central

900 morts i ferits greus evitats

Abalisament i senyalització (Intersecció)

90 morts i ferits greus evitats

Carril addicional (2+1)

70 morts i ferits greus evitats

- El total de la xarxa analitzada és de 4.940 km, cosa que representa el 31% de la longitud viària total de Catalunya. D'aquestes, el 49% són carreteres desdoblades i la resta són carreteres convencionals.
- Els resultats de l'avaluació estima un potencial d'estalvi de 1.400 morts i ferits greus (12 morts i 58 ferits greus anuals) en els propers 20 anys, amb una inversió estimada de 42,8 M d'euros.
- S'estima un retorn econòmic aproximat de 11 vegades la inversió realitzada, a més a més del benefici social d'evitar aquestes possibles víctimes.
- *La barrera central* - amb 900 morts i ferits greus - és la recomanació d'actuació prioritària a implementar si parlem de reducció de víctimes per als propers 20 anys (64% del total que es pot aconseguir i un retorn de 12 vegades la inversió).

- L'estimació de la implementació de les actuacions: carril addicional (2+1), abalisament i senyalització (intersecció) i ampliar separació de carrils (mitjana) suposa un 15% de l'estimació de víctimes estalviades.
- Els resultats aborden els principals problemes en matèria de seguretat viària tenint en compte la tipologia dels accidents de la xarxa (31% accidents frontals i 20% en interseccions).
- Les carreteres on s'estimen que requereixen més inversió en temes de seguretat viària són la N-340 i la N-II, ambdues titularitat del Ministeri de Foment.
- A la Generalitat, les carreteres on s'estima major inversió són la C-55* i la C-35. (**Aquest estudi es va fer prèviament a les actuacions realitzades recentment a la C-55*)
- La realització d'aquest estudi és el primer pas d'un conveni de cooperació entre el RACC i el Dept. de Territori i Sostenibilitat per adaptar el protocol a la casuística viària catalana i participar de forma activa en el grup de treball de "Pathfinders".